

Finansklagenemnda Person

Avgjørelse FinKN 2023-433

7.6.2023

Storebrand Livsforsikring AS

Livsforsikring/uføredekninger/pensjon

Ryggsmerter før innmelding – senere ufør – karensklausul – innskuddsfritak – fal §§ 18-6, 19-10.

Forsikrede ble innmeldt i foretakets kollektive pensjonsordning i juni 2015. Forsikrede var fra tidligere omfattet av en kollektiv pensjonsordning gjennom tidligere arbeidsgiver, med direkte overgang for innskuddsfritak. Tidligere avtale hadde ikke tilknyttet uførepensjon. Forsikrede hadde hatt ryggproblemer siden 2006 og ble operert på grunn av dette i 2008. Han ble 100 % arbeidsufør fra august 2016. Av senere legeerklæringer fremgikk at forsikrede hadde varige kroniske ryggsmerter. I 2022 meldte forsikrede krav om uførepensjon og innskuddsfritak. Foretaket avslo krav om uførepensjon under henvisning til karensklausulen. Videre innvilget foretaket innskuddsfritak fra 12.4.19, men avslo krav om innskuddsfritak fra før 12.4.19 på grunn av foreldelse. Saken reiste spørsmål om forsikrede hadde krav på utbetaling av uførepensjon og ytterligere innskuddsfritak. Nemnda bemerket at forsikrede ble ufør i karenperioden grunnet en sykdom som han hadde og måtte antas å ha kjent til ved innmelding i kollektivavtalen. Selskapet kunne da avslå krav om uførepensjon. Mht. innskuddsfritak ble krav først fremsatt 12.4.22 og forfalte terminer før 12.4.19 var da foreldet. Foretaket ble gitt medhold.

Saksfremstilling

Forsikrede ble innmeldt i en pensjonsordning med tilknyttet uførepensjon og innskuddsfritak 1.6.15 gjennom sin daværende arbeidsgiver. Før dette var forsikrede omfattet av en annen kollektiv pensjonsordning med rett til innskuddsfritak.

I epikrise 3.11.16, fra rehabiliteringsavdeling v/universitetssykehus fremgår at forsikrede hadde hatt ryggplager *"en del år"* og at han ble prolapsoperert i 2008, da med sterke utstrålende smerter som forsvant etter kirurgi. Videre fremgår at forsikrede hadde vært sykmeldt de siste to månedene grunnet akutte smerter fra korsryggen, og at MR etter siste smertedebut viste *"postoperative forandringer i L4/L5-nivået med rest/residiv skiveprotrusjon mot høyre mediolataralt foraminalt med L5 rotkompresjon. Skivebukning L5/S1-nivåene med muligens S1 rotirritasjon bilateralt"*. Fra vurderingen siteres:

Mann med langvarige smerter ifra korsryggen som virker å være i generell bedring. Ved dagens kliniske undersøkelse finner man få holdepunkter for nerverotsaffeksjon eller annen spesifikk bakenforliggende patologi. Man kan ikke utelukke at han hatt et symptomgivende prolaps tidligere, men det er ikke et problem nå. Han gis råd om variert aktivitet, en generell opptapping av belastning ved retur til jobb. Han gis også enkle mobiliserende øvelser som han kan gjøre for å redusere smerter i korsrygg. Forventer en videre god prognose.

(...)

MR lumbalsacralcolumna 16.2.17 viste: "R: Postoperative forandringer og enkelte lett til moderat degenererte skiver uten tegn til rotaffeksjon"

I legeerklæring ved uførhet 6.6.17 er diagnosen angitt som *"ryggsyndrom med smerteutstråling"*. Videre fremgår at forsikrede hadde *"vært plaget med ryggsmarter siden ca 2006"*, og at forsikrede hadde hatt smerter i ryggen siden operasjonen i 2008, med forverring og sykmelding fra august 2016. Ryggplagene ble anslått å være varig og det ble vurdert som usannsynlig at forsikrede ville klare å stå i den fysisk krevende jobben over tid.

Forsikrede ble utmeldt av pensjonsordningen fra 7.11.17, jf. brev fra foretaket 20.12.18 med oversendelse av pensjonskapitalbevis.

I skademelding til foretaket 12.4.22, opplyste forsikrede at han ble sykmeldt 1.8.16, og at siste dato for utbetaling av sykepenges var 8.8.17.

Nav innvilget vedtak om 100 % uføretrygd fra 1.5.22, jf. vedtak fra Nav 8.4.22. Uføretidspunktet ble av Nav fastsatt til august 2016. I vedtaket fremgår at Nav også vurderte et tidligere uføretidspunkt på grunn av opplysninger om ryggproblemer siden 2006 og stønader fra Nav fra juni 2009 – 2014, men fant likevel at forsikrede etter dette hadde arbeidet i mer enn 50 % stilling i over 1 år før han igjen ble syk.

Foretaket avsto søknad om innskuddsfritak i brev av 7.9.22, med følgende begrunnelse:

Ifølge mottatte helseopplysninger er årsaken til din arbeidsuførhet. Det opplyses at du har hatt ryggplager tilbake i 2006. Etter vurdering av mottatte opplysninger er vi kommet til at sykdommen som nå forårsaker arbeidsuførhet, var aktuell allerede ved innmelding i pensjonsordningen den 01.06.2015.

Forsikrede påklaget avslaget i e-post til foretaket 13.9.22.

I notat (to stk) fra foretakets rådgivende lege 5.10.22, fremgår:

Hovedårsak til arbeidsuførheten er kronisk ryggsmarter. Det er i tidsnær legeerklæring til NAV fra 01.06.17 (s25) opplyst om at uføreårsak er ryggsmarter. Han har vært plaget med ryggsmarter hele sitt voksne liv og plagene startet under militærtjenesten ca 2006 da han ble dimittert på grunn av plagene. I 2008 ble han operert på grunn av ryggsmarter med utstråling, noe som førte til at utstrålingen ble bedre/forsvant, men han har hatt smerte i ryggen hele tiden. Forverring av ryggsmertene i 2016. MR av ryggen tatt i 2016 viste rest av tidligere prolaps fra 2008 samt tilbakefall i samme nivå. I legeerklæring til NAV fra 07.10.20 er det opplyst at uføreårsaken er kronisk ryggsmarter uten utsikt til bedring. Han har hatt ryggglidelse siden 2006, men med varierende plager. Han kjente til ryggglidelsen ved innmelding 01.06.15.

Når det gjelder bidiagnosen depresjonsfølelse har han også hatt dette tidligere og før innmelding. Depresjonsfølelsen er i stor grad satt i sammenheng med ryggglidelsen.

Og:

2-års regelen kan påberopes.

Foretaket opprettholdt avslaget i brev av 6.10.22.

I e-post 2.11.22 fra et annet forsikringsforetak til foretaket, fremgikk at forsikrede var medlem i pensjonsordningen til en annen arbeidsgiver i perioden 1.5.14 til 1.1.15, men at forsikrede først ble utmeldt med tilbakevirkende kraft fra 19.2.16.

Foretaket innvilget deretter 100 % innskuddsfritak fra 12.4.19, men fastholdt avslaget på krav om uførepensjon, jf. brev av 9.11.22.

Forsikrede har i det vesentlige anført at han har krav på utbetaling. Nav har datert uføretidspunktet til august 2016, da forsikringen fortsatt var i drift. Forsikredes uførhet har ingen sammenheng med tidligere sykdom og forsikring er derved gjeldende. Dette er i samsvar med Navs vurdering og hvis foretaket er uenig med Nav, så får det ta opp dette med Nav. Det er Nav som bestemmer og det må alle forholde seg til.

Foretaket har i det vesentlige anført at forsikrede ikke har rett på uførepensjon ettersom forsikrede nå er arbeidsufør grunnet sykdom som han hadde og må antas å ha kjent til ved innmelding i kollektivavtalen. Den varige uførheten inntraff i karenperioden på to år, og krav om uførepensjon med barnetillegg avslås under henvisning til karensklausulen, jf. rådgivende leges vurdering. Hva gjelder anvendelse av karensklausulen, vises det til nemndas avgjørelse 2022-510. Det foreligger direkte overgang fra tidligere pensjonsordning. Den tidligere ordningen ga rett til betalingsfritak (innskuddsfritak), men inneholdt ikke uførepensjon eller barnetillegg til uførepensjon. Den toårige karenperioden regnes dermed fra opptaksdato 1.5.14 i den tidligere pensjonsordningen, og kravet på innskuddsfritak vil ikke kunne avslås under henvisning til karensklausulen, da forsikrede ble syk 1.8.16. Forsikrede har således rett på innskuddsfritak og kunne krevd første utbetaling ved innvilgelse av arbeidsavklaringspenger den 2.5.17. I tilfeller hvor det ikke er betalt noen terminer, løper foreldelsesfristen "fra den dag da den berettigede kunne ha krevd første termin. Krav på forfalte terminer foreldes dessuten 3 år fra forfall", jf. fal. § 18-6 annet ledd. Foretaket har innvilget innskuddsfritak fra 12.4.19. Foretaket mottok søknad om erstatning 12.4.22, hvilket betyr at terminer som forfalt før 12.4.19 er foreldet. Forsikrede er informert om mulige rettigheter til innskuddsfritak i begge forsikringsbevisene, og er også gjort oppmerksom på mulige rettigheter i utmeldingsbrevet, og det er derfor ikke aktuelt med tilleggsfrist som følge av uvitenhet etter foreldelsesloven § 10 nr. 1.

Finansklagenemnda Persons begrunnelse

Saken gjelder krav om ytelser under en kollektiv uføredekning, og reiser spørsmål om forsikrede har krav på utbetaling av uførepensjon og ytterligere innskuddsfritak.

Hvilke typer hendelser og situasjoner som gir rett til en utbetaling under en forsikring, er avhengig av den avtale som er inngått mellom forsikringstakeren og foretaket. Det betyr at ikke alle situasjoner vil gi rett til en utbetaling, men kun de som faller inn under forsikrings dekningsområde, se for eksempel nemndas uttalelse 2018-4771.

Nemnda bemerker i den forbindelse at verken foretaket eller nemnda er bundet av Navs vurderinger, se f.eks. nemndas avgjørelse 2022-193 og 2021-485.

Retten til uførepensjon og barnetillegg fremgår av tilleggsvilkårene § 2.1 og § 2.2.

Etter forsikringsavtaleloven (fal.) § 19-10 kan foretaket ved kollektive livsforsikringer, hvor det ikke innhentes helseopplysninger ved tegning, uten hinder av § 13-5 ta forbehold om at det ikke svarer for arbeidsuførhet som inntreffer innen to år etter at foretakets ansvar begynte å løpe, og som skyldes sykdom eller lyte som medlemmet hadde på dette tidspunkt, og som det må antas at medlemmet kjente til. Bestemmelsen gjelder etter sin ordlyd ved kollektive livsforsikringer, men nemnda har i 2021-819, lagt til grunn at bestemmelsen også kan komme til anvendelse ved dekning for innskuddsfritak og uførepensjon i kollektive pensjonsforsikringsavtaler.

En slik ansvarsbegrensning er inntatt i de fremlagte forsikringsbevisene og vilkårene. I forsikringsbevisene, utstedt 2.1.16 og 31.12.17, fremgår i boksen "Viktig å vite":

Rett til forsikringsdekninger knyttet til uførhet faller bort dersom du innen to år etter at du ble tatt opp i forsikringsordningen blir arbeidsufør av sykdom eller lyte som du hadde, og som man må anta du kjente til, da du ble med i forsikringsordningen.

I tilleggsvilkårene for uførepensjon/midlertidig uførepensjon fremgår i § 2.3.

Begrensninger

Retten til uførepensjon inntreffer ikke når medlemmets nedsatte inntektsevne skyldes: (...)

c) sykdom, skade eller lyte som medlemmet hadde og må antas å ha kjent til ved inntredelsen i kollektivforsikringen og som innen to år deretter medfører nedsatt inntektsevne. (...)

Det er foretaket som har bevisbyrden for at karensklausulen kommer til anvendelse.

Forsikrede ble innmeldt i sin daværende arbeidsgivers pensjonsordning med tilknyttet uførepensjon og innskuddsfritak den 1.6.15, og var sammenhengende sykmeldt fra august 2016, det vil si innen to år etter at forsikrede ble innmeldt i ordningen. I legeerklæring ved uførhet 6.6.17 er diagnosen angitt som "ryggsyndrom med smerteutstråling".

Ut fra den kliniske dokumentasjonen som er fremlagt i saken, legger nemnda til grunn at forsikrede har vært plaget med rygg smerter siden 2006, og at forsikrede har hatt smerter i ryggen siden en prolapsoperasjon i 2008, med forverring fra august 2016. Videre legger nemnda til grunn at forsikrede ble arbeidsufør som følge av ryggplager som forsikrede hadde – og som forsikrede må antas å ha vært kjent med – på innmeldingstidspunktet 1.6.15. Foretaket kan da avslå krav om uførepensjon med henvisning til karensklausulen i vilkårene § 2.3. Forsikrede har følgelig ikke krav på utbetaling av uførepensjon.

Nemnda ser deretter på spørsmålet om ytterligere innskuddsfritak.

Under tilleggsvilkårene for innskuddsfritak og premiefritak § 2 "Forsikringens omfang og begrensninger" fremgår:

§ 2.1 Rett til innskuddsfritak og premiefritak

Rett til innskuddsfritak/premiefritak inntreffer når medlemmet på grunn av sykdom, skade eller lyte har en nedsatt inntektsevne. Inntektsevnen må være redusert med minst 20 prosent, eller en høyere avtaltprosent. Det forutsettes at hensiktsmessig behandling og hensiktsmessige tiltak for å bedre inntektsevnen, er gjennomført. Den nedsatte inntektsevnen må ha inntrådt mens forsikringen har vært i kraft

(...)

§ 2.3. Begrensninger

Retten til innskuddsfritak og premiefritak inntreffer ikke når medlemmets nedsatte inntektsevne skyldes:

(...)

c) sykdom, skade eller lyte som medlemmet hadde og må antas å ha kjent til ved inntredelsen i kollektivforsikringen og som innen to år deretter medfører nedsatt inntektsevne. (...)

Hvis medlemmet før opptak i kollektivforsikringen var med i en annen privat eller offentlig tjenstepensjonsordning og det ikke har vært avbrudd i risikodekningen, regnes toårsfristen fra opptaket i den tidligere kollektivordningen.

Slik saken er opplyst for nemnda, legger nemnda til grunn at forsikrede var omfattet en tidligere pensjonsordning med dekning for innskuddsfritak fra 1.5.14. Foretaket har vist til at det forelå en direkte overgang fra forsikredes tidligere pensjonsordning, slik at karenstiden for innskuddsfritak regnes fra opptaksdato 1.5.14 i den tidligere pensjonsordningen, og at karensklausulen ikke kommer til anvendelse. Foretaket har derfor innvilget innskuddsfritak fra 12.4.19, med henvisning til at skademelding ble fremsatt 12.4.22, og at terminer som forfalt før 12.4.19 er foreldet, jf. fal. § 18-6 annet ledd.

I følge fal. § 18-6 annet ledd foreldes "krav på pensjons- eller livrenteforsikring (...)" når det er gått 10 år fra den dag da det siste gang ble utbetalt en termin. Er det ikke betalt noen terminer, løper fristen fra den dag da den berettigede kunne ha krevd første termin. Krav på forfalte terminer foreldes dessuten 3 år fra forfall". Slik saken er opplyst for nemnda, er melding om uførhet dokumentert fremsatt 12.4.22. Det er ikke tidligere utbetalt noen terminer, og fal. § 18-6 annet ledd fastsetter at krav på forfalte terminer foreldes "3 år fra forfall". Det betyr at terminer som var forfalt før 12.4.19, er foreldet. Tilleggsfristen i foreldelsesloven § 10 nr. 1 kommer ikke til anvendelse. Informasjon om retten til innskuddsfritak fremgår av de fremlagte forsikringsbevisene som ble sendt til forsikrede henholdsvis 2.1.16 og 31.12.17.

Forsikrede har ikke krav på innskuddsfritak for en lengre periode enn det foretaket har innvilget.
Avgjørelsen er enstemmig.

Finansklagenemnda Persons konklusjon

Foretaket gis medhold.

Ved behandlingen deltok Birgitte Hagland (leder), Tonje Giertsen (bransjerepresentant), og Paal Bjønness (forbrukerrepresentant).